

ЗА ХОРАТА

Юни • 2011 • Година VI

3,95 лв.

Майкъл Пейлин
Кога Земята е кръгла?

д-р Мария Стаевска
Ти алергичен ли си?

Веска Ахмакова
Наречена на огъня

Аз, Киборгът!

**Манастири,
висящи между
небето и земята**

Viva Cuba!

19 истории за път, завръщане и странностите на обществата

Съдържание

10 Репортаж Море за спасяване

12 Хора

Хусто Диес Родригес, Диана Иванова, Алфредо Торес

Куба за разбиране

Разговор за връзките на трима души с последния свободен остров

16 Хора

Майкъл Пейлин

Кога Земята е кръгла?

Най-известният пътешественик в света ексклузивно за За ХОРАТА

20 Тема За ХОРАТА

На какво се смее ламата?

Истории за път и завръщане, пътешественици и странностите на обществата...

26 Временно

Kids Friendly

У нас да отидеш с деца на ресторант си е направо мъчение. И за родителите, и за персонала, и за самите деца

30 Хора

Светлозар Стоянов

Особен вид изследовател

През зимата работи като общ работник, през лятото със спечелените пари обикала духовните центрове на България и ги снима

34 Достъпно

Храна за гушата

Да надникнеш през оградата на съседа е желание отдавнашно и непреодолимо. Ние все търсим нещо в чуждия двор и все не го намираме

38 Панаир

Залез наг Малекон

42 Работилница

Слънчево с Мария

Лятото свети в цветовете на залеза и пясъка, вкусът му е портокалов, а тялото меко

45 Срещу движението

Куба отвътре и отвън

Куба е един абсурд, един извратен експеримент, една надежда, един сън

51 Разказвачи на истории

Веска Ахмакова, нестинарка

Наречена на огъня

16

20

51

56 Нещата отвътре

Свят в света

Случвало ми се и друг път. Както на всеки човек – да събира шумове, образи, цветовете от хамбарите на предишни или настоящи чужди животи

60 Полезно

Д-р Мария Стаевска

Внимание! Опасност!

Трябва да се живее на село сред много добитък. Колкото по-стерилно живеем, толкова по-склонни ставаме към болести

64 Нестандартно

Аз, Киборгът!

Професор Кевин Уоруик е първият човек-киборг в историята на науката и в света изобщо. Експериментира върху себе си, като си е имплантирал чипове, за да разбере дали може да се улесни животът на хората с увреждания

67 Специален гостъп

Кога нещо си отива?

Да купиш къща в някое от тези прекрасни романтични селца си е руска рулетка – рискуваш много пари, много нерви, нееднократно при това

70 Пътуване без куфар

Висящи между небето и земята

След векове на войни, религиозни борби и природни бедствия са оцелели само най-силните и най-странните

76 Спортни натуре

Къде да спреш край пътя?

Няколко интересни идеи за диво и незабравимо лято

Във всеки брой

2 От редактора

3 Актуално

4, 6 Показалец

7 Находка

8 Въпрос на избор

80 Човек на месеца

Жена в Хавана, Куба

Guliver Photos/Rex Features

Alex Segre, снимка

Очаквай следващия брой на За ХОРАТА на пазара на 23 юли 2011

Това е откъс от списанието.

Цялото списание може да намерите в Библио.бг

www.biblio.bg

Следи от мечтание

Мислите ми пълзяха по пясъка, по-чисти и прозрачни от морската вода, миеща рисунъка на избягалите от морето миди. Едрите песъчинки залепваха по мокрите ми крака, сякаш се подготвяха оттам да започнат едно незабравимо пътуване. Очите ми се изморяха от гладката повърхност, сцена на слънчеви зайчета и огледало на кресливи чайки. Морето изглеждаше примирено,

а това ми даваше спокойствието на очакваното и предвидимото. Винаги е добре да знам какво има зад ъгъла, въпреки че в повечето случаи го пренебрегвам. Липсата на граници може да бъде едновременно освобождаваща и по-стегната от примката на моряка, оставил лодката на волята на вятъра. Мирис на безкрайно синьо и печал. Морето може да е тъжно дори когато всичко хубаво предстои или именно заради това. Сега мислите ми се рееха в посока на ограниченията, като текст, затворен върху лист хартия. Ясно очертаните граници на правоъгълното парче емоции се покриваха с представата ми за границите на безграничното. Вече бях решила да напиша писмо и да го изпратя, а то ще се носи, докато само не намери получател. Така е с писмата – винаги стигат до този, който ги очаква, защото той единствено може да ги прочете. Дори буквите върху тях да липсват. Не те са важни, а посланието, като играта на слънчевите зайчета върху гладката синя повърхност, неуловими, но топли и смеещи се срещу опитите ни да ги уловим, да ги затворим в буркани с винтови капачки и да ги пазим до зимата. Забавно мечтание. Лятна приказка в студените дни, нали хората обичат да четат приказки. А още повече им се иска да вярват, да виждат себе си в тях. Вярваме ли в своята собствена приказка, или отдавна сме забравили дори да я разказваме? Вярваме ли си толкова, че да накараме и другите да ни повярват? Пишем ли писма без име на получателя само защото сме сигурни, че писмото знае при кого да отиде? Сега пиша това писмо, а морето ще го предаде. Подпечатано с мечтание. Подредени думи, които ще останат отвъд хоризонта и границите. И няма да се уморя да повтарям, че смисълът е в сълзата, попила в душата на самотния залез, че надеждата е в очакването, а то идва само когато спреш да се тревожиш за подробностите. Хубаво лято и напиши писмо!

Е. Гагджева

ЗА ХОРАТА

www.zahorata.com

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Елеонора Гагджева-Бонева

РЕДАКТОР
Деница Езекиева

ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН
Десислав Аспарухов
Теодор Манолов

АВТОРИ
Анастасия Манлихер, Вихра Василева, Владимир Стоичков, Галина Кубратова, Елена Влагова, Елена Михайловска, Енрике Санчо, Зора Нейкова, Ивайло Харалампиев, Мария Пумпалова, Марта Пейчева, Мохамед Халаф, Нели Мутова, Нина Божидарова, Пела Витанова, Солегад Мора, Цвете Ангелова

ФОТОГРАФИ
Ангел Цветанов, Антоан Божинов, Емил Бонева, Константин Петров, Лобомир Сергеев, Нели Гаврилова, Рагич Банев, Светослав Куцаров, Соня Станкова

СТИЛИСТ
Милена Джарова

РЕДАКЦИОНЕН ДИРЕКТОР
Свилена Врангова

ИЗДАВА
Стандарт Нюз ЕАД

ПРЕДПЕЧАТ
Grain Advertising Ltd.

ПЕЧАТ
Алианс принт

РЕКЛАМА
Grain Advertising; Милена Петрова
гр. София, ул. Лега 1, ет. 5
тел: 935-69-44
grain_advertising@dir.bg

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
гр. София 1000, ул. Лега 1, ет. 5
тел: 935-69-93

Списание За ХОРАТА се издава от Стандарт Нюз ЕАД. Всички права са запазени. Никаква част от това издание не може да бъде репродуцирана без изричното писмено разрешение на издателя.

ISSN 1314-3239
3,95 лв.

T

анго, салса, хип-хоп, в чиято основа са танците на чернокожите, са много популярни от години в България. От гва месеца в *Джоко денс студио* гамбийката Айша учи няколко момичета, как да се оставят на африканските барабани да ги водят. На езика на Айша „джоко“ означава комуникация, какъвто е и смисълът на школата – да почувстваш културата на Африка дори и само за час.

Разкажете ми за мястото, от което идвате, за танците и културата му?

Баща ми е от Сенегал, а майка ми от Гамбия. Живяла съм и на двете места. Започнах да танцувам активно в Сенегал, живях при леля ми и от нея и близките й усвоих повече от местната култура. За да си танцор там, не е нужно да посещаваш школа, просто всички на улицата танцуват. Почти всеки ден от седмицата ще попаднеш на някаква музикална програма с изпълнения на живо и танци. Организира се по един вече традиционен начин: ежедневно се събират пари от всички съседни в квартала и се поверяват на най-доверения човек. След месец със събраните пари се организира вечер с песни и танци, а част от парите се използват за лотария. Танците започват от рано и приключват късно през нощта. И ако в школата в България момичетата се уморяват само след час, то на улицата в Африка хората могат да танцуват часове наред. Така са устроени и сватбите – танци от сутрин до следващата сутрин. Всъщност африканската сватба започва от вечерта преди уречения ден. Близките изпращат булката с вечерно тържество с музика на живо и танци, на сутринта по пътя за фризьорския салон,

докато се опъват тентите и се слагат масите, близките и приятелите продължават да танцуват и така до другия ден. На моята сватба не беше по-различно, макар и с бяла рокля и воал аз не спирах да танцувам в продължение на часове. Говорейки за сватбите в Сенегал и в Африка, бялата рокля не е необичайна за африканската булка. Много от момичетата избират такъв тоалет, признак на модернизиранието, на желанието на хората да бъдат част от западния свят. Все пак има места, на които сватбените тоалети са традиционно африкански, пъстри и цветни.

Как се формира първата школа по африкански танци у нас?

Обичам танците, но никога не съм си представяла, че ще бъда учител. Идеята дойде от Златина Толева, организатор на музикални събития. Поканиха ме да се включа в африканското им парти, казаха, че тук няма школа по африкански танци и е време някой да покаже автентичните танци на Африка. Срещите са два пъти в седмицата. Основното за африканските танци е да движиш талията и ханша. Просто всичко започва от корема към краката, а горната част на тялото почти не участва.

Стойката трябва да е приклепнала, близо до земята. Често се използват движения от ежедневието, свързани с работата на полето. Има стъпки, които показват как се навеждаш и береш нещо с ръцете си. Преподавам основни движения, а музиката е от Конго и Кот д'Ивоар. Хубаво е да се знае, че при нас няма начинаещи и напреднали. Забавно и позитивно е и поради ритмичната музика. Когато някой не може да се ориентира в ритъма, му казвам да слуша барабаните. В африканските танци единствено водещ е ритъмът, няма правила, няма стъпки.

Живеете тук от три години, как се чувствате?

По-добре, отколкото в Сенегал. И тук животът е труден, семейството ми липсва, но все пак се чувствам по-сигурна. Все още не говоря езика, но дъщеря ми Мина е моят преводач. Тя е почти на четири, но ми помага да уча българския език, дори се опитва да ми чете от детските си книжки. Често ми казва: „Мамо, не се казва така, а ето така.“ Много е строга с мен. (Смях.) □

Африканските танци се провеждат всяка сряда и събота в София, Студио Юлиана на ул. Г.С. Раковски 78

Ритъмът на

ЗА ТАНЦА ОТ СУТРИН ДО ВЕЧЕР, ДВИЖЕНИЯТА В ХАНША И СЕНЕГАЛСКИТЕ БУЛКИ В БЕЛИ РОКЛИ

” В африканските танци се използват движения от ежедневието, свързани с работата на полето, например. Има стъпки, които показват как се навеждаш и береш с ръцете.“

Айша

Хусто Диес Рогригес, Диана Иванова, Алфрего Торес

Куба за разбиране

РАЗКАЗИ ЗА ВРЪЗКИТЕ НА ТРИМА ДУШИ С
ПОСЛЕДНИЯ „СВОБОДЕН“ ОСТРОВ

Хусто мечтаел да бъде конструктор на самолети, дори измислил име на собствения си самолет. Следват години в рисуване на самолети, а в момента е авиомеханик в София. На въпроса ми „От коя част на Куба си?“, Хусто ми отговаря с въпрос „Знаеш ли песента *Гуантанамера*? Тя е посветена на жената от Гуантанамо, сега мястото е известно като затвор за световни терористи. Живял съм по-близо до Гуантанамо, отколкото до Хавана.“ И продължава: „Споменът ми за детството ми в Куба се определя от думата „безгрижие“. Трябваше да мисля само за училище и за нищо друго. Играех бос, с къси гащи и това е. Моят роден град е Огин – административен център на провинция, побратимен с Перник, а ако отидеш там, можеш да отседнеш и в хотел *Перник*. А Огин беше известен като града на парковете и чистотата. Семействата в Куба се големи и ние не сме по-различни, седем братя и сестри сме. Всички възрастни се занимават с интелектуален труд, майка ми е преподавател, баща ми е инженер с две висши образования. Никога не ме ограничаваха в нищо, оставяха ме сам да открия призванието си. Бях във военно училище. Оттам помня пропагандата, вярата в идеите и масовата еуфория, която те кара да скандираш в един глас с всички останали дори вътрешно да не си съгласен. Кубинците сме еуфорични хора, обичаме празниците, танците, карнавалите. И сме близки до българите в тази връзка.

Дойдох в България по линия на образователния обмен във висшите училища. Моята специалност бе ядрена енергетика. А причините да не ме изтеглят обратно на острова са две – на 10 ноември 1989 година все още не се бях дипломирал, а 9 дни по-късно

Светослав Куцаров, снимка

се роди дъщеря ми и вече имах българско семейство. Обаждането по телефона на близките в Куба беше сложна процедура, защото масово хората нямаха телефон, пишех им писма.

Завърнах се за първи път след промените през 2008 година, заведох дъщеря си и двама български приятели. Никога няма да забравя мига на завръщането, прегръдките, радостта, сълзите, трите дни на веселие. Това, което заварих в Куба, ме просълзи. Огромната бедност, липсата на възможности, отчаянието и тъгата. Единственото, което не си беше тръгнало от хората в Куба, е сплотеността им. Всички са много близки, единни и гостоприемни, помагат си. С много усилия преживяват и в тях пак продължава да живее онова чувство, характерно за кубинците – любов. В

тази връзка две неща ми липсват в България, едното е точно тази любов, романтиката дори, другото е истинското море. За да се промени животът в Куба, трябва всички, включително и могъщите американци, да оставят острова да изгради собствената си демокрация. Другият вариант е да има преврат, но да ти призная, това ще причини повече мъка и несигурност в обикновените кубинци.”

Диана Иванова обича Куба. Връща се след седмото си пътуване преди два месеца. Преди години за документалния проект *Моята улица* тя разговаря с кубинците за родните им улици, желаниа, спомени.

Вяра Стефанова, снимка

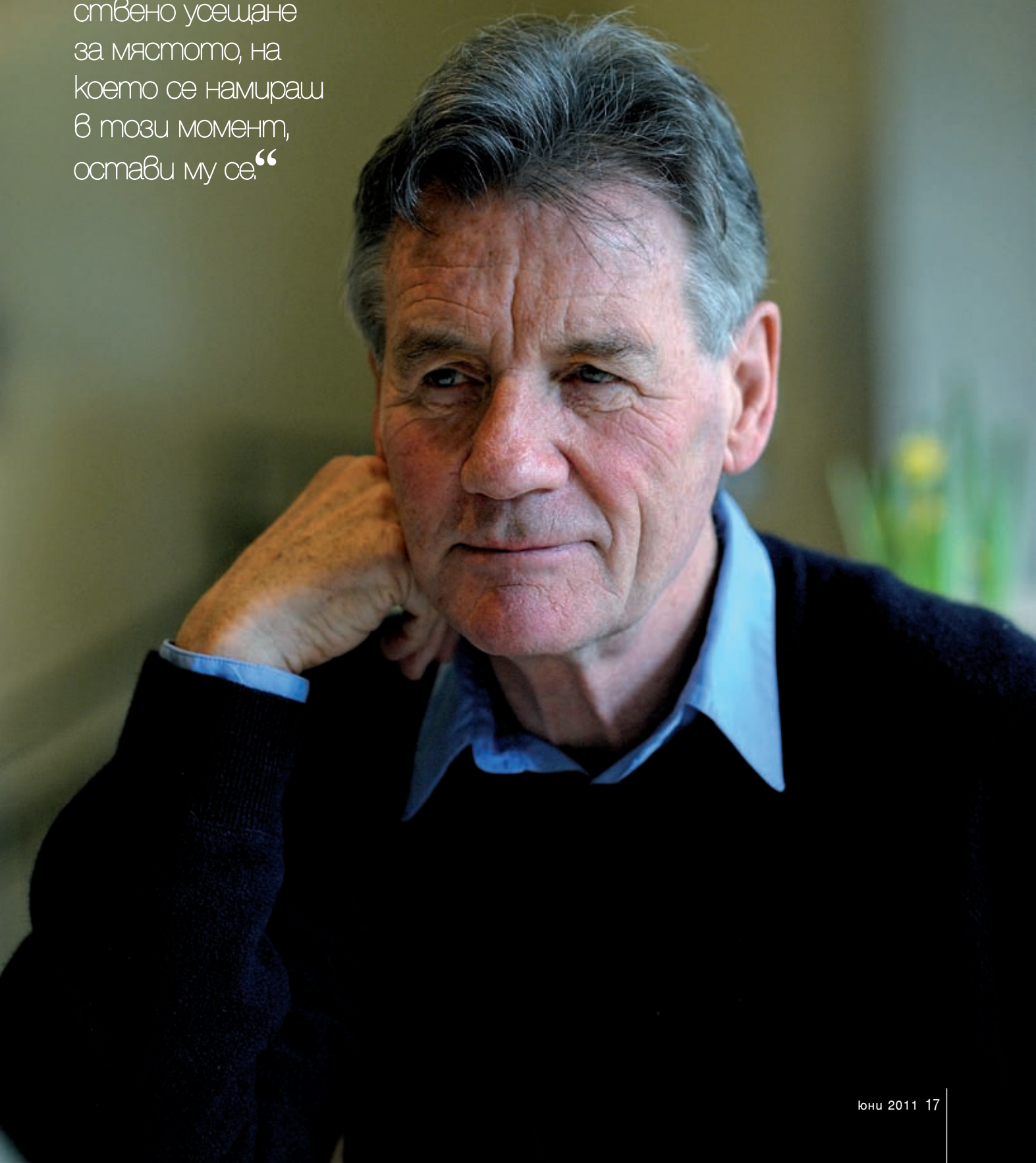

Ма̀йкъл Пѐйлин

Кога Земята е кръгла?

Един призрак бродеше из Европа. Той пътуваше с тежкото въоръжение на дебели пътеводители, кутии за меки шапки и национални предразсъдъци. През екраните на черно-белите телевизори с показалка ни посочваше Черния континент и Пътя на коприната. Отиге си заедно с убеждението, че останалият свят е труднодостъпен, опасен и неразбираем, благодарение на Ма̀йкъл Пѐйлин. Историк и един от шестимата от онези „смешните“ от *Монти Пайтън*, Пѐйлин се нареди, без да се блъска, в списъка на откривателите. Световното му откритие и до днес се нарича „човекът от улицата“. Ако го попиташ какво е правил напоследък, ще ти отговори така: Чета лекции на тема *Четиридесет години без подходяща работа* (макар че всъщност са 46 години от първата ми заплата).

”Създай си соб-
ствено усещане
за мястото, на
което се намиращ
в този момент,
остави му се.“

Тема За ХОРПАТА

От Вихра Василева

На какво се смее

Винаги съм се чудила къде е скрито сърцето на популярната фраза „Човекът е човек, когато е на път“. Какво е пътят и кога пътуваме? В кой миг усещаме бодването на копнежа по нещо ново, какво очакваме, какво намираме? Кога започваме пътя си и кога го завършваме? И за житейския път ли говорим, за духовния ли, или за онзи, който измерваме с крачки и километри?

ламата?

*Започва Път от моя праг –
безкраен, ограден с трева.
Увлечен в неговия бяг,
и аз ще трябва да вървя,
да влача морните пети,
дордето стигна друм голям,
събрал пътеки и мечти.
А после накъде? Не знам.*

Дж. Р. Р. Толкин

Вероятно сърцето на пътешествието е скрито в отговорите на всички тези въпроси – за едни повече, за други – по-малко. Но може би още от самото начало трябва да си признаем: онова, което прави емоциите на изминатото разстояние още по-сладки, е носталгията; струва ми се, че ако не я почувстваме, значи не сме мръднали от първоначалното си място. А онова, което ни кара да оценяваме „преместването“ си, е страхът. Защото в нас винаги са се борели две сили – желанието да живеем в защитена, само своя си и напълно позната среда, и желанието да откриваме и опитваме все по-нови и нови неща. Исабел Алиенде разказва как в мига, в който е напуснала Чили и е започнала да пътува от страна в страна, бързо е разбрала какво означава да бъдеш отхвърлен. „Аз се превърнах в новото момиче в квартала, чужденката в училище, странницата, която се облича различно и дори не може да говори като другите.“

Инстинктивно

От Алиенде научих и още нещо интересно – за индианците мапуче, известни също и като араукана, населяващи земите на днешно Чили и Аржентина. Мъжете от народа имали навика да създават полигамни семейства, после ги изоставяли, тръгвали на път към нови ловни територии, а там създавали нови полигамни семейства, които също изоставяли и тръгвали на път...

Преди няколко години в един ресторант във Виена ми се прииска да бъда отново дете. За малчуганите имаше специален кът – с кухня и масички с бели покривки. Под ръководството на аниматори децата приготвяха супи, сандвичи и мелби, подреждаха приборите и с огромно удоволствие изяждаха сътворените от самите тях кулинарни шедеври. В съседен салон родителите им разпускаха, похапваха и от време на време отскачаха в гурме територията на малките хора, за да запечатат с камери мига.

Kids Friendly

ИЛИ КОЛКО Е ВАЖНО ДА БЪДЕШ ГОСТОПРИЕМЕН

Една звезда повече

У нас да отидеш с деца на ресторант си е направо мъчение. И за родителите, и за персонала, и за самите деца. В края на 90-те години на миналия век в някои заведения поне имаше столчета за хранене на най-малките, а в летните градини се бяха появили пясъчници и люлки. Но и те изчезнаха в кризата. Явно семействата с деца се оказаха за ресторантьорите ни контингент, в който не си заслужава да се инвестира. Майките са на диета, младите татковци не пият повече от бира, а от минералната вода и салатите не се печели кой знае колко.

У нас, където и да отидеш с дете, е късане на нерви. Затова и българските майки все крещат: „Не пипай! Ще паднеш! Внимавай! Ела тук!“ И в петзвездните ни хотели по морето рядко има аквапарк и обучени аниматори. Децата у нас са само таргет – на продавачите на чипс и на туристическите агенции, които им предлагат най-скъпоструващите екскурзии и летни лагери при най-ниско качество на услугата. Защото

знаят, че българските родители нямат избор. А често нямат и база за сравнение. Не всички знаят, че хотелите в Европа вече получават 4-ата и 5-ата звезда (а ресторантите стават тризвездни) само ако отговорят на изискването Kids friendly (Child friendly, Family friendly) – доброто място за нас и нашето дете. Мястото, където не се притесняваме, че ще сменяме памперс, където малкото предпочита забавния детски кът, а не скута ни. Там, където не срещаме враждебните погледи на персонала, ако детето плаче. Където в хотелите има целодневни развлекателни програми за малчуганите – от рисуване, моделиране и риболов до песни и танци край басейна, театрални вечери и дискотеки. Преди година списание *Independent* публикува списък с шест хотела, в които е помислено за най-малките клиенти. Два от тях се намират в Орландо, САЩ. В първия – *Nickelodeon Hotel Suites Resort*, всичко е направено специално за деца – от ресторантите и басейните до лобито и градината.

Кубински пури.
Без кубинските жени.

Куба е нищо без хората.
списание

ЗА ХОРАТА

Веска Ахмакова, нестинарка

Наречена на ОГЪНЯ

ИМА ИСТОРИИ, **КОИТО ЧАКАТ** ДА БЪДАТ РАЗКАЗАНИ

Нощта се притули, тежки облаци, обагрени в мастилено, се скупчиха над голата поляна. Топъл вятър разроши короните на дърветата. Животните притихнаха като пред таен ритуал. Пискливият глас на гайдата проряза тишината, небесна молитва. Нозете ѝ разравяха жаравата, езичетата на догарящите въглени близваха голата кожа и пак се скриваха, танцуваше с икона над главата, цялата в бяло, като за пречистване. Заваля. Едри капки пролетен дъжд, като за спасение, утоляващ жаждата за хлад.

... Дълбоко в миналото е скрита тайна за силата на огъня

„Старите нестинарки, всички били жени – Веска Ахмакова кръстоса притеснено ръце и продължи. – Само жени влизали в огъня, облечени в черни сукмани или бели ризи, с разпусната кърпа и червен пояс. Всичко започнало преди много години, в сърцето на Странджа. Още тракийските жреци влизали в огъня, за да посрещнат настъпващото лято, хвалели името на бога Слънце и молили от него здраве, плодородие, благодат. Сега на деня на св.св. Константин и Елена нестинарите от цяла България се събират в Българи и Кости и танцуват своя танц с огъня. Има и мъже, и момчета, най-младият нестинар е от село Бродилово на 21 години, за първи път влезе в огъня едва 14-годишен. Общо около 30-35 човека в цяла България танцуват нестинарски танци. Все още има хора, които искат да съхранят тази традиция.“

Разказвачи на истории

През 2003 година в Париж е приета конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство, част от която гласи: „В рамките на своята дейност по опазване на нематериалното културно наследство всяка държава, следва да се стреми да осигури по възможност най-широко участие на общности, на групи и в отделни случаи на отделни лица, които се занимават със създаване, съхранение и предаване на това наследство. Като се стреми да осигури тяхното активно участие в управлението на това наследство.” През 2009 година на 30 септември нестинарството е вписано официално в представителния списък на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство.

В миналото ритуалите, свързани с нестинарската обредност, обхващали територията на Югоизточна Тракия и Странджа. Тръгвали от селата Българи, Резово, Бродилово, Кости, минавали в пределите на Турция – село Бунархисар, и до Гърция – Агио, Яни и Ургас. След приемането на християнството за официална и единствена религия ритуалът замира, отречен от църквата и забранен като ерес. През следващите столетия хората, ходещи върху жар, потънали в забрава, останали митовете и легендите да разказват за нещо отминало. В годините на турско влияние селата, смятани за огнище на нестинарските танци, многократно били опожарявани и разграбвани. Такава била и съдбата на скритото в Странджа малко селце Българи след поредното нахлуване на турците, наред с църквата бил подпален конакът с иконите. Само една възрастна жена влязла боса в горящата сграда и изнесла единствената недокосната от пламъците икона на св.св. Константин и Елена. Голяма била изненадата на всички, когато видели, че никъде по тялото ѝ нямало изгаряния, стъпалата ѝ били недокоснати от огъня. Оттогава нестинарството започва своето възрождение, а за покровители се смятат двамата светци и до днес нестинарите празнуват своя ритуал всяка година на 3 или 4 юни. Поверието гласи, че огънят гони зли духове, болести и нещастия, пречиства и опрошчава греховете на присъстващите, като ги прави по-силни. Днес единствено в село Българи се пазят иконите на св.св. Константин и Елена. Всяка година преди празника се къпят в аязмото край селото, а след това преспиват в конака.

... което трябва да остане,
намира начин да премине през
времето.

Полезно

От Зора Нейкова
Светослав Куцаров, снимка

Д-р Мария Стаевска

Внимание! Опасност!

ТРЯБВА ДА СЕ ЖИВЕЕ НА СЕЛО СРЕД МНОГО
ДОБИТЪК. КОЛКОТО ПО-СТЕРИЛНО ЖИВЕЕМ,
ТОЛКОВА ПО-СКЛОННИ СМЕ КЪМ БОЛЕСТИ

Как да се справим с алергиите и какво е важно да знаем за тях през летните месеци? По последни данни в България около 15 процента от хората имат сенна хрема, а 9-10 процента са с астма.

Като цяло съвременното общество се характеризира с увеличаване на алергичните, аутоимунните и злокачествените болести, което се дължи главно на съвременния начин на живот.

Защо някои хора са алергични, а други не реагират със симптоми на болест при същата околна среда?

Нормално е хората да не са алергични. Толерантността на имунната система към околната среда се изгражда като сложен процес още докато бебето е в утробата на майка си. И когато нещо се обърка в този процес, се раждат хора с генетична предразположеност към алергия. Ако двамата родители са алергични, вероятността детето да е алергично е 80 процента, ако е само единият – 40 процента, но ако никой от тях не е алергичен, пак има вероятност детето да е с алергия – около 15 процента.

Какво влияние ни оказват промените в околната среда?

В края на XVII век почти не е имало алергични хора. Първите описания на сенна хрема са сред висшите слоеве на аристокрацията в Англия. Но само в единични случаи. А сега 50 процента от английските тийнейджъри имат сенна хрема. В България средно около 15 процента имат сенна хрема, 9-10 процента са с астма. Съвременното общество се характеризира с увеличаване на алергичните, аутоимунните и злокачествените болести, което се дължи главно на съвременния начин на живот. Напоследък се заговори много и за хиповитаминоза Д. Витамин Д е и хормон и неговата липса води до увеличаване на тези болести. Животът в затворени пространства е вреден. В северните страни, където слънчевото греене е по-оскъдно, има много повече от този тип заболявания. И макар че сме на друга географска ширина и с южен темперамент, те и тук галопиращо започват да се развиват. Особено като се има предвид по колко часа хората прекарват пред компютрите.

Персонално

Д-р Мария Стаевска е алерголог, главен асистент в Клиниката по алергология и астма към Медицинския университет, София. Второ поколение лекар, омъжена за хирург, тя е мечтаният за много хора терапевт, който, освен че лекува успешно, не пести време да обяснява на пациентите си спецификата на болестта им. И начина, по който ще ги лекува. Следи всички новости в специалността си. Излъчва съпричастност, ведрост и оптимизъм.

Висящи между небето и земята

СЛЕД ВЕКОВЕ НА ВОЙНИ, РЕЛИГИОЗНИ БОРБИ И ПРИРОДНИ
БЕДСТВИЯ СА ОЦЕЛЕЛИ САМО НАЙ-СИЛНИТЕ И НАЙ-СТРАННИТЕ

Главозамайващи височини, гъсти мъгли и пълно усамотение... Те подпомагат духовното търсене на човека, единението му с Господ, желанието за просветление. Затова не е чудно, че откриваме манастири, увиснали на ръба на някоя скала, докъдето не достига глъчта на човешката суета, които са труднодостъпни дори и днес, които приютяват образа на Бога такъв, какъвто е бил в дните на Сътворението.

Острови в небето

Метеора, Гърция

Не само защото е близо до нас, но и защото Метеора в превод от гръцки означава именно „увиснал във въздуха“, Калабака ни посреща с невероятната си панорама, която се извисява пред очите ни, щом наближим северозападния край на Тесалия в Централна Гърция. Огромни сиви скали се издигат на 540 м височина, а на равните им върхове са кацнали манастири, сякаш построени не от човек, а от извънземни или гиганти, които просто са ги хванали и поставили там с едно движение на ръката. Както казва Честър Бенингтън: „... те не приличат на нищо от тази планета“. Над две дузини отшелнически обители са били изградени върху изолираните скални масиви в миналото, но днес са останали едва шест.

Счита се, че първите аскети са населили каменните зъбери през третото столетие на новата ера. Те живеели в скалите и скалните цепнатини напълно сами. Религиозните им задължения обаче налагали отслужването на литургия и редовно пречистване. По тази причина започнали да се черкуват най-напред в старата архангелска черква, а по-късно в черквата *Света Богородица*. Така постепенно се създавал първият скит, наречен *Дупиани* (през XI век), който бележи началото на организирания манастирски комплекс в Метеора.

Навремето изкачването до манастирите ставало с помощта на подвижна стълба или на мрежа – „вризон“ – свързана с подемна макара, която издигала посетителите, вещите и провизиите до горе. Кулата с „вризона“ днес може да се види в няколко от храмовете и била основно средство за посещение на манастирите до 1920 година, когато гърците построяват стълби, мостове и тунели, които да улеснят достъпа до „орловите гнезда“.

В света не съществува друг подобен манастирски комплекс, наброяващ над 25 манастира, издигнати върху билата на скални масиви.

**Библио.бг - платформа за електронни книги и
списания**

Чети каквото обичаш!

www.biblio.bg

